

Til Finansdepartementet

Oslo, 4. januar 2023

Høringsinnspill fra Biomarint forum til forslag om grunnrenteskatt på havbruk

Biomarint forum viser til departementets forslag om innføring av grunnrenteskatt på havbruk, datert 28. september 2023. Vi tillater oss med dette å komme med et felles høringsinnspill til regjeringens forslag.

Hvem er Biomarint forum?

Biomarint forum består av LO med forbundene Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund (NNN), Industri Energi, Fellesforbundet, Norsk Sjømannsforbund og Norsk Sjøoffisersforbund. NHO med Sjømat Norge og Norsk Industri, samt Norges Fiskarlag og Fiskebåt. Vi representerer dermed det brede spekteret av sjømatbedrifter, leverandørbedrifter og fagarbeidere, fiskere, rederier og sjøfolk i den biomarine verdikjeden i Norge.

Norge er i dag en betydelig eksportør av sjømat, men vi både kan og bør utvikle de biomarine næringene videre. Sammen ønsker vi i Biomarint forum å bygge opp under den norske modellen gjennom å jobbe for økt oppmerksomhet og forståelse for en aktiv biomarin politikk som en viktig del av den grønne omstillingen - gjennom økte verdier og flere arbeidsplasser med ordnede lønns- og arbeidsforhold i alle deler av den marine verdikjeden i Norge.

Flere av våre medlemsorganisasjoner har levert inn egne høringsuttalelser med sine primærspørsmål til forslaget om å innføre grunnrenteskatt på havbruk. Felles for alle eierorganisasjonene i Biomarint forum er en erkjennelse av at næringen kan bidra mer til fellesskapet, men at de ønsker å unngå en grunnrenteskattmodell med utilsiktede konsekvenser som reduserte investeringer på landsiden og mindre bearbeiding i Norge. Noe som også vil svekke leverandørindustrien, og igjen reduserer våre muligheter til å bygge opp en industri rundt fiskefôringredienser basert på nasjonalt råstoff.

Som kjent står fôr og fôrproduksjon for over 70 prosent av klimagassutslippene i havbruksnæringen. Vi er derfor glade for at det i Hurdalserklæringen er nedfelt at regjeringen ønsker å bygge et nytt industrieventyr rundt fôringredienser. Regjeringen har videre signalisert i Statsbudsjettet at den ønsker utvikling av bærekraftig fôr med mål om at alt fôr til oppdrettsfisk og husdyr skal komme fra bærekraftige kilder og bidra til å redusere klimagassutslippene. Mange av disse ingrediensene vil være basert på dyrking og høsting av marine råvarer. I Biomarint forum er det en felles ambisjon om at vi både skal videreutvikle den marine næringsklyngen og være en viktig bidragsyter for andre næringsklynger langs kysten.

Biomarint Forum som representant for arbeidslivets parter i den marine verdikjeden har derfor samlet seg om et felles innspill til innretningen av regjeringens grunnrenteforslag, slik at utilsiktede negative konsekvenser i størst mulig grad kan unngås.

Aksepterer beskatning av grunnrente

Havbruksnæringen er konsesjonsbelagt, og antallet konsesjoner er begrenset som følge av miljøhensyn og mangel på nye arealer. Dette har medført høye priser med tilhørende høy lønnsomhet i næringen. Biomarint forum er enig i at det ekstraordinære overskuddet som skriver seg fra slike statlige markedsinngrep og reguleringer under gitte forutsetninger kan være et egnet skatteobjekt.

Innretningen på beskatning av denne grunnrenten må imidlertid understøtte både næringens og det vi oppfatter å være stortingsflertallets vekstambisjon for havbruksnæringen. Det er med en mer usikker verdenssituasjon enn på lenge som bakteppe, svært viktig at de rammebetingelsene som norske politiske myndigheter kan kontrollere er så forutsigbare som mulig.

Ulike modeller for innhenting av grunnrente

Det er flere måter eller modeller å hente inn den grunnrenten som gir det provenyet departementet anslår å være på mellom 3,65 - 3,8 mrd. kr. Det kan skilles mellom såkalte overskuddsbaserte og bruttobaserte modeller. De ulike modellene vil imidlertid kunne ha ulik virkning på de berørte selskaperes incentiver til å investere. Havbruksnæringens produksjon av fisk i sjø skiller seg sterkt fra de andre grunnrente-beskattede næringene vi har i Norge, som petroleum- og vannkraftbransjen. Den biologiske prosessen fra fiskeegg og helt fram til markedet tar om lag 3 år, og lar seg ikke enkelt dele opp i ulike skatteobjekter. Det oppstår et misforhold mellom beskatning av investeringer i sjø med grunnrente og investeringer på land uten grunnrente som kan medføre utilsiktede konsekvenser som må håndteres. Det produseres laks- og ørret i en rekke land. Med ny teknologi vil mobiliteten kunne tilta. Selve produktet er også svært konkurranseutsatt og konkurrerer med all annen matvareproduksjon. Det er derfor vesentlig for oss at den norske havbruksnæringen forblir konkurransedyktig.

Valg av modell og innretning må ikke svekke investeringer og arbeidsplasser i verdikjeden

Selskaper og bedrifter gjør vurderinger av risiko og avkastning før de beslutter å investere. En konsekvens av høyere skattetrykk og økende produksjonskostnader kan være at eierne velger å investere i andre land med lavere risiko og høyere avkastning enn i Norge. Vi er bekymret for at grunnrenteskatt ilagt én spesifikk del av verdikjeden vil ramme de arbeidsintensive og konkurranseutsatte delene av verdikjeden uten grunnrente. Biomarint forum mener at effekten på verdikjeden som helhet bør vurderes. Vi ber derfor regjeringen om å vurdere mulige modeller, slik at endringen i skattesystem innrettes på en slik måte at valget av modell ikke svekker mulighetene for teknologiutvikling og arbeidsplasser på land, f.eks. i produksjon av råstoff og yngel, samt slakt og bearbeiding. Biomarint Forum ser at det særlig er to modeller som bør vurderes grundig: Den overskuddsbaserte modellen som regjeringen har beskrevet i høringsnotatet, og en bruttobasert trappetrinnskatt etter "færøysk-modell" for innhenting av grunnrenten.

Biomarint forum mener at uansett valg av modell, så må den innrettes på en slik måte at den legger til rette for utvikling, investeringsvilje og skaper nye arbeidsplasser med ordnede lønns- og arbeidsvilkår i hele verdikjeden.

Normprisen må reflektere reelle salgspriser for ikke å svekke videreforedling i Norge

Kontraktmarkedet sikrer fiskeforedlingsbedrifter jevn produksjon gjennom hele året, som gir langsiktighet, godt arbeidsmiljø og faste heltidsstillinger. Regjeringen har forsøkt å komme næringen i møte gjennom sitt forslag om opprettelsen av et uavhengig normpriseråd/organ i likhet med Petroleumspriserådet. I en pressemelding den 18.11.2022 om «*Grunnrenteskatt på havbruk: Reelle inntekter skal ligge til grunn*» slår Regjeringen fast at normpriser, uansett løsning, skal ta hensyn til både kvalitetsforskjeller og størrelser på fisken. Modellen begrenses til at kontraktspriser skal ligge til grunn for beregningen av grunnrenteskatten der det er uavhengige parter. Modellen må også tilpasses en helintegrert selskapsstruktur hvor bearbeiding inngår som en del av et konsern eller sammenslutning av bedrifter. Uten en slik tilpassing vil for eksempel videreforedling på landanlegg, som er i et konsern med helintegrert verdikjede, kunne få en konkurranseulempa i forhold til produksjon i utlandet.

Biomarint forum mener at reelle kontraktspriser mellom uavhengige parter burde danne utgangspunkt også for normprisene som skal gjelde for konserninterne og ikke-uavhengige parter, men tilpasses målsetningen om økt videreforedling i Norge.

Bunnfradraget må innrettes slik at intensjonen om skjerming faktisk oppnås

Regjeringens forslag om bunnfradrag på 4 000 eller 5 000 MTB må innrettes slik at det ønskede antall bedrifter som skal skjermes, faktisk oppnås. Biomarint forum mener det er uklart hvor treffsikkert dette forslaget vil være for å skjerme mindre aktører i forhold til større. Regjeringen skriver i høringsnotatet at; *"av det samlede antall selskaper i Akvakulturregisteret har om lag 65 pst. av selskapene en samlet tillatelsesbiomasse under 4 000 tonn MTB. Tilsvarende er det i underkant av 70 pst. av selskapene som har under 5 000 tonn MTB."* Biomarint forum støtter intensjonen om et bunnfradrag som skjermer de små og mellomstore havbruksselskapene.

Innføring av et bunnfradrag kan også medføre vridende effekter. Regjeringens forslag krever derfor etablering av nye regler for å redusere risiko for skattetilpasning i form av oppsplitting i mindre selskaper, samtidig som en må unngå den uheldig virkning at de mindre aktørene tilpasser seg bunnfradraget som et tak for vekst. Det er neppe regjeringens intensjon at skattesystemet skal stimulere til status quo, eller hindre vekst og utvikling langs kysten.

Den norske modellen – vårt fremste konkurransefortrinn

Vi har vært både heldige og dyktige i Norge som har klart å kople unike naturressurser med sterke samfunnsmessige og industrielle kvaliteter. Den norske samarbeidsmodellen med høy organisasjonsgrad blant bedrifter og arbeidstakere har bidratt til høy grad av tillit, lavt konfliktnivå, god omstillingsevne og høy produktivitet, og er kanskje vårt fremste konkurransefortrinn.

I den norske modellens ånd stiller Biomarint forum med sine medlemsorganisasjoner seg til disposisjon dersom regjeringen i det videre arbeidet med lovproposisjonen ønsker å drøfte innretning av en modell for grunnrenteskatt, som i størst mulig grad skal bidra til økte investeringer, ytterligere verdiskaping og gi et godt grunnlag for å skape arbeidsplasser med ordnede lønns- og arbeidsforhold i alle deler av den biomarine verdikjeden i Norge.